

D ô v o d o v á s p r á v a

Všeobecná časť

Završením procesu rekodifikácie v oblasti trestného práva, v rámci ktorého boli prijaté aj nové zákony o výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody, sa v oblasti výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody v Zbore väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) vytvoril právny rámec na aplikáciu novej filozofie uplatňovania týchto trestnoprávných inštitútov. Uplatňovanie zmenenej filozofie a niektorých nových inštitútov vo výkone trestu odňatia slobody však poukázalo na niektoré problémové oblasti v aplikačnej praxi, ktoré je potrebné revidovať a precíznejšie upraviť. Z tohto dôvodu sa predkladá do legislatívneho procesu návrh novely, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V predkladanom návrhu sa predovšetkým precíznejšie upravujú problémové okruhy súvisiace s úpravou niektorých finančných náležitostí odsúdených, s rozdelením dôchodku a niektorých dávok sociálneho poistenia, so zrážkami z pracovnej odmeny odsúdených a tiež úpravou poradia zrážok na úhradu pohľadávok.

V aplikačnej praxi sa neosvedčil v konaní o disciplinárnych previneniach odsúdených postup podľa Správneho poriadku. Pre príslušníkov zboru, ktorí primárne musia zabezpečovať plnenie iných úloh sa takýto postup, ktorý nezohľadňuje špecifické podmienky výkonu trestu odňatia slobody ukázal ako komplikovaný, príliš zdĺhavý a administratívne náročný. Príslušníci zboru v správnom konaní musia vystupovať ako správny orgán a z tohto pohľadu sa aplikácia Správneho poriadku v disciplinárnom konaní stáva problematická. Administratívne práce a postup podľa Správneho poriadku sa vykonávajú na úkor rôznych aktivít v procese zaobchádzania s odsúdenými a samotná resocializácia je v mnohých smeroch kontraproduktívna vo vzťahu k zmenenej filozofii výkonu trestu odňatia slobody. Uvedené spôsobilo tiež, že sa podstatne znížila frekvencia v oblasti ukladania disciplinárnych trestov príslušníkmi zboru, čo v konečnom dôsledku znižuje úroveň disciplíny a poriadku vo výkone trestu odňatia slobody. Postup podľa Správneho poriadku nie je obvyklý ani v okolitých európskych štátoch a konanie o disciplinárnych previneniach je upravené osobitne v predpise o výkone trestu odňatia slobody. Na dané podmienky a špecifiká výkonu trestu odňatia slobody poskytuje postup riešenia disciplinárneho previnenia odsúdeného podľa Správneho poriadku priestor pre nenáležité spochybňovanie správnosti, včasnosti a zákonnosti postupu príslušníka zboru, ktorý disciplinárny trest odsúdenému uložil. V tomto smere je v plnom rozsahu opodstatnená požiadavka posilnenia dôvery v zákonnosť a správnosť postupu príslušníka zboru ukladajúceho disciplinárny trest odsúdenému a taktiež aj príslušného nadriadeného, ktorý v rámci odvolacieho konania bude rozhodovať o odvolaní proti rozhodnutiu ako druhostupňový orgán. Z uvedených dôvodov sa navrhuje upustiť od postupu podľa Správneho poriadku, aby sa postupovalo zjednodušeným, zrýchleným, avšak racionálnym a efektívnym spôsobom bez zbytočnej administratívnej náročnosti. Navrhovaný postup poskytuje dostatočné záruky, aby konanie vo veci ukladania disciplinárnych trestov za disciplinárne previnenia bolo spravodlivé a objektívne. Niektoré ustanovenia správneho konania sú v penitenciárnej praxi nerealizovateľné, napríklad povinnosť vyžadovať prítomnosť rodiča pri disciplinárnom konaní voči mladistvému odsúdenému, keď rodičia majú pobyt v mieste vzdialenom stovky kilometrov od miesta výkonu trestu odňatia slobody, tiež možnosť zastupovania iným odsúdeným v správnom konaní, čo môže byť v rozpore s účelom výkonu trestu odňatia slobody.

V oblasti disciplinárnej právomoci sa navrhuje zrušiť tie druhy disciplinárnych trestov a disciplinárnu odmenu, ktorých efektívnosť využitia a aplikácia v praxi je minimálna alebo žiadna. Pri disciplinárnych odmenách je to zvýšenie vreckového až o jednu tretinu na dobu troch kalendárnych mesiacov. Z disciplinárnych trestov sa navrhuje zrušiť disciplinárny trest zníženie vreckového o jednu tretinu až na dobu troch mesiacov a disciplinárny trest zákaz sledovať televíziu okrem hlavných spravodajských a vybraných vzdelávacích programov až na dobu troch mesiacov.

V návrhu zákona sa predkladá tiež podrobnejšia úprava práva odsúdených telefonovať tak, aby sa zabezpečovalo uvedené právo so zámerom posilňovať kontakty odsúdených najmä s blízkymi osobami.

Od schválenia zákona č. 475/2005 Z.z. nebolo z organizačno-technických dôvodov využívané ustanovenie § 82 o osobitnom oddiele. Podmienky zaobchádzania s odsúdeným umiestneným v takomto oddiele sú upravené v priamom rozpore s § 3 ods. 4 zákona, ktorý stanovuje, že zmiernenie obmedzenia vo výkone trestu sa nesmie vykonať spôsobom, ktorý by ohrozil ochranu spoločnosti pred páchatelmi trestnej činnosti alebo znížil účinok preventívneho pôsobenia výkonu trestu na ostatných členov spoločnosti. Ustanovené výhody pre odsúdeného sú nad rozsah možných mimoriadnych zmiernení pre páchatel'a trestnej činnosti podľa § 39 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon.

V návrhu zákona je tiež potrebné precíznejšie upraviť aj splnomocňujúce ustanovenia, ktoré umožnia pripraviť návrhy vykonávacích predpisov tak, aby neboli nad rámec zákona.

Predkladaný návrh obsahuje aj návrhy legislatívno-technického charakteru za účelom spresnenia textu s prihliadnutím na požiadavku presnosti a jednoznačnosti právneho predpisu a zosúladenia niektorých ustanovení s platnými všeobecno-záväznými právnymi predpismi.

Predkladaný návrh vychádza z analýzy a zhodnotenia účinnosti aplikácie novej právnej úpravy a uplatňovania jednotlivých inštitútov v rámci výkonu trestu odňatia slobody a je v súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2007 a medzinárodnými dohovormi a dohodami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Prihliada tiež na odporúčania a stanoviská Rady Európy, Európskeho výboru na zabránenie mučenia, a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, garantuje základné ľudské práva a slobody, najmä Listinu základných práv a slobôd a je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky.

Doložka zlučiteľnosti právneho predpisu s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie

1. Predkladateľ právneho predpisu: Vláda Slovenskej republiky.

2. Názov návrhu právneho predpisu: Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

3. Problematika návrhu právneho predpisu:

a) nie je upravená v práve Európskych spoločenstiev,

b) je upravená v práve Európskej únie: V čl. 6 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii, ktorý ustanovuje, že únia práva zabezpečené Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd z roku 1950 rešpektuje ako všeobecné právne princípy.

c) nie je obsiahnutá v judikatúre Súdneho dvora Európskych spoločenstiev alebo súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev.

4. Závazky Slovenskej republiky vo vzťahu k Európskym spoločenstvám a Európskej únii: Zo Zmluvy o pristúpení SR k EÚ, z Aktu o podmienkach pristúpenia SR k EÚ a z materiálov o určení gestorstva za transpozíciu smerníc nevyplývajú žiadne záväzky vo vzťahu k problematike upravenej v návrhu zákona; návrh zákona je súčasťou Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2007.

5. Stupeň zlučiteľnosti návrhu právneho predpisu s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie: bezpredmetné vzhľadom na vnútroštátny charakter upravenej problematiky

6. Gestor (spolupracujúce rezorty): bezpredmetné.

Doložka finančných, ekonomických, environmentálnych vplyvov, vplyvov na zamestnanosť a podnikateľské prostredie

Odhad vplyvu na verejné financie a zamestnanosť

Výdavky zboru v rámci ozbrojenej časti rozpočtu rozpočtovej kapitoly Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), najmä v nadväznosti na humanizáciu podmienok výkonu trestu odňatia slobody, boli vyčíslené v dôvodovej správe k zákonu č. 475/2005 Z.z. Osobitne išlo o zvýšenie zákonom stanovenej minimálnej ubytovacej plochy na osobitné kategórie odsúdených, t. j. na mladistvých a ženy, čiastočné rozšírenie práv odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody (právo používať telefón, právo cudzincov na oboznamovanie sa a komunikáciu v jazyku, ktorý rozumie a podobne), ale aj zaistenia bezpečnostných režimov a zabezpečenie prevádzky tzv. výstupných oddielov pred prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody.

Dopad na štátny rozpočet v súvislosti s personálnym a materiálno-technickým zabezpečením a investíciami bol vyčíslený **v celkovej výške zvýšenia výdavkov v roku 2006 o 17.346 tis. Sk.** Z uvedenej sumy tvorili **bežné výdavky sumu 14.946 tis. Sk** vrátane tzv. jednorazových výdavkov a **kapitálové výdavky 2.400 tis. Sk**, pričom výdavky boli vyčíslené nasledovne:

- výdavky na personál v sume 9.646 tis. Sk, t.j. služobné príjmy, poistné a s tým súvisiace výdavky vrátane výdavkov na výstroj, výzbroj, zaškolenie, príspevok na stravovanie a sociálny fond vyplývajúce z navrhovaného zvýšenia systemizácie príslušníkov zboru o minimálny počet 22 funkčných miest, (požadovaný počet 78 príslušníkov zboru sa zredukoval prerozdelením služobných činností pri využití súčasného stavu príslušníkov zboru), za zamestnávateľa v tom
 - výdavky každoročne sa opakujúce (pravidelné) vo výške 7 380 tis. Sk,
 - výdavky jednorazové vo výške 2.266 tis. Sk,

- výdavky materiálového charakteru a iné vecné výdavky charakteru bežných výdavkov vo výške 5.300 tis. Sk., v tom
 - pravidelné výdavky 3.000 tis. Sk,
 - jednorazové výdavky 2.300 tis. Sk,
- kapitálové výdavky vo výške 2.400 tis. Sk.

V roku 2007 sa predpokladal dopad v celkovom objeme zvýšenia výdavkov o 38 147 tis. Sk. a v ďalších rokoch každoročne bežné výdavky vo výške 7 617 tis. Sk a kapitálové výdavky v závislosti od uvoľňovania prostriedkov zo štátneho rozpočtu.

Vyčíslené výdavky materiálového charakteru a iných vecných výdavkov predstavovali každoročne sa opakujúce (pravidelné) a jednorazové výdavky bežného aj kapitálového charakteru. V roku 2006 išlo prednostne o výdavky súvisiace s aplikáciou nového zákona, najmä rozšírením oprávnení odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody, vytvorením potrebných priestorov, osadením prístrojov a vybavením technikou a ostatným zariadením. Súčasne bolo v dôvodovej správe k zákonu č. 475/2005 Z.z. poukázané na to, že ich prevádzkovanie, udržiavanie a obmena si vyžaduje v nasledujúcich rokoch priebežne sa opakujúce, resp. postupne vynakladané výdavky, ktoré boli predbežne vyčíslené vo výške 10 % vynaložených prostriedkov v prvom roku nadobudnutia účinnosti zákona, t. j. od roku 2007 sa predpokladala ich postupná obmena za cca 10 rokov resp. výdavky na údržbu a udržiavanie v prevádzke v takto vyčíslených podielových nákladoch z predpokladanej ceny obstarania.

U časti výdavkov prevádzkového, ale najmä investičného charakteru, sa predpokladalo ich rozloženie z hľadiska možností štátneho rozpočtu na viacero rokov podľa odsúhlasených priorít a schválených návrhov rozpočtu na príslušné rozpočtové obdobie.

Dňa 9. augusta 2006 uznesením č. 686 vláda Slovenskej republiky uložila rozpočtovým kapitolám viazať výdavky kapitol štátneho rozpočtu na rok 2006. Viazanie výdavkov v rozpočtovej kapitole ministerstva predstavovala sumu 126 112 000,- Sk, za zbor viazanie vo výške 59 205 000,- Sk, z toho kategória 700 – kapitálové výdavky sumu 37 071 000,- Sk a bežné výdavky, kategória 630 – Tovary a služby sumu 22 134 000,- Sk.

V súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č.856 z 11. októbra 2006 k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2007 až 2009 a vládou Slovenskej republiky schváleným návrhom zákona o štátnom rozpočte na rok 2007 bolo rozpočtovej kapitole ministerstvu viazaných 220 mil. Sk, z toho zboru vo výške 110 mil. Sk - kategória 700 – kapitálové výdavky v sume 51 379 tis. Sk a bežné výdavky, kategória 630 – Tovary a služby v sume 58 621 tis. Sk.

Zámery obsiahnuté v zákone č. 475/2006 Z.z. však z pohľadu schválených limitov rozpočtu verejnej správy na rok 2007 zbor nemôže v plnom rozsahu v nastávajúcom období zabezpečiť. Obdobne nebude možné zabezpečiť v plnom rozsahu uplatňovanie nových všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré nadväzujú na aplikáciu smerníc Európskej únie, osobitne v oblastiach stravovania, obmeny a vybavenia vývarovní, zdravotníckej starostlivosti, obmenou zdravotnej techniky a tiež riešenie potrebného rozšírenia a obmeny signálno-bezpečnostnej, žienijnej techniky, eskortných vozidiel, a ostatnej techniky.

Odhad vplyvu na obyvateľov, hospodárenie podnikateľskej sféry a iných právnických osôb:

Problematika upravená v návrhu zákona prispieva k zvýšeniu bezpečnosti, stability a ekonomického rozvoja.

Odhad vplyvu na životné prostredie:

Navrhovaná právna úprava nebude mať vplyv na životné prostredie.

Odhad vplyvu na podnikateľské prostredie:

Navrhovaná právna úprava nebude mať vplyv na podnikateľské prostredie.

Osobitná časť

K bodu 1

Ide o spresnenie textu s prihliadnutím na požiadavku jasnosti a určitosti právneho predpisu.

K bodu 2

Navrhuje sa vypustiť obmedzenie, aby sa psychologické vyšetrenie osobnosti nevykonávalo u odsúdených so zvyškom trestu kratším ako šesť mesiacov. V praktickej aplikácii vznikali problémy v súvislosti s uplatnením uvedeného ustanovenia, v dôsledku čoho bude potrebné, aby sa psychologické vyšetrenie osobnosti vykonávalo u všetkých odsúdených bez ohľadu na zvyšok trestu odňatia slobody. Súčasné znenie je tiež v rozpore s filozofiou diferencovaného výkonu trestu odňatia slobody a psychologické vyšetrenie je nevyhnutné aj z hľadiska stanovenia programu zaobchádzania u odsúdených. Vzhľadom na priemernú dĺžku trestu odňatia slobody u mladistvých odsúdených bude pre potreby stanovenia programu zaobchádzania nutné psychologické vyšetrenie aj pre kategóriu odsúdených so zvyškom trestu odňatia slobody kratším ako šesť mesiacov. Psychologické vyšetrenie sa vyžaduje aj pri umiestnení odsúdeného do otvoreného oddelenia.

K bodom 3 a 4

Ide o spresnenie textu s prihliadnutím na požiadavku jasnosti a určitosti právneho predpisu. Do kompenzačnej miestnosti bude umiestňovaný odsúdený v dekompenzovanom stave s účelom jeho kompenzácie. Z uvedeného dôvodu bude potrebné takúto miestnosť označovať ako kompenzačnú. Vybavenie kompenzačnej miestnosti musí minimalizovať možnosti ublíženia si na zdraví odsúdeným a v maximálne možnej miere umožniť personálu riešiť nekontrolované agresívne správanie sa odsúdeného nekontaktným spôsobom a najmä bez použitia spútavacích popruhov. Z uvedeného dôvodu musí byť interiér kompenzačnej miestnosti stavebne riešený bez akýchkoľvek ostrých hrán a výčnelkov. Miestnosť musí spĺňať požiadavky na umelé osvetlenie, tepelno-vlhkostnú mikroklimu a vykurovanie ustanovené osobitným predpisom. Odsúdený bude za účelom kompenzácie stavu nekontrolovaného správania umiestnený do kompenzačnej miestnosti len na nevyhnutne potrebný čas a to na čas do odznenia prejavov nekontrolovaného agresívneho správania a vyriešenia vzniknutej mimoriadnej situácie. Nejedná sa teda o miestnosť určenú pre ubytovanie.

K bodom 5, 12, 13, 15, 16, 22, 23 a 44

Ide o spresnenie textu s prihliadnutím na požiadavku jasnosti a určitosti právneho predpisu.

K bodu 6

Ide o spresnenie textu s prihliadnutím na požiadavku jasnosti a určitosti právneho predpisu. S prihliadnutím na pretrvávajúce problémy spojené s jednotným určením povolenej hmotnosti a rozmerov písomných správ v listinnej podobe je potrebné ujednotiť prax tak, aby sa predišlo sťažnostiam odsúdených v oblasti korešpondencie stanovením jasných pravidiel. Navrhuje sa, aby v tomto smere pravidiel boli určené v súlade s Poštovými podmienkami k poštovým službám, na ktoré sa odvoláva aj zákon č. 507/2001 Z.z. o poštových službách v znení neskorších predpisov.

K bodu 7

Navrhuje sa rozšíriť obmedzenia odsúdeného o zákaz prijať cigarety a iné výrobky z tabaku v potravinovom balíku. Hlavnými komoditami zasielanými odsúdeným v balíkoch sú cigarety, tabak, káva a čaj. Jedná sa o tovar, ktorý je možné zakúpiť v ústavných predajniach, pričom ich cena je porovnateľná, alebo aj nižšia ako v maloobchodnom predaji. Zbor reagoval aj na situáciu, keď v narastajúcej miere boli do ústavov balíkmi zasielané cigarety, ktoré boli na trhu nelegálne (bez kolku). Po nevydaní takéhoto obsahu balíka zasielajú odsúdeným takéto cigarety v tisíckach kusov (tzv. „kusovky“), bez obchodného balenia voľne sypané v balíku tak, aby sa nedal zistiť ich pôvod. Zbor takto nepriamo umožňuje legalizovať čierny trh s tabakom. V krajinách Európskej únie, sú príslušnými zákonmi upravujúcimi výkon trestu odsúdeným takisto výrazne obmedzované množstvá a druh vecí, ktoré je možné zasielať v balíku, pričom prijatie balíka nie je vo viacerých krajinách ani zakotvené ako právo odsúdeného. Viaceré európske väzenské systémy nahradili balíky, ktoré predstavujú permanentné riziko prieniku drog a iných nepovolených vecí do ústavov, rozšírením možnosti nakupovať v ústavných predajniach.

K bodu 8

Navrhuje sa zrušiť prítomnosť príslušníka pri telefonovaní odsúdeného z dôvodu, že v skutočnosti ide len o formálnu prítomnosť príslušníka, nakoľko sa nevykonáva žiadne zaznamenávanie alebo odpočúvanie telefonovania. Uplatnenie práva odsúdeného telefonovať v prítomnosti príslušníka si vyžaduje zabezpečiť prítomnosť príslušníkov na viacerých miestach v ústave, kde je inštalovaný telefónny automat, čo nemožno zabezpečiť bez potreby zvýšenia počtu príslušníkov a navýšenia rozpočtových prostriedkov. Z organizačných dôvodov sa zavádza oprávnenie zboru upraviť rozsah a čas prístupu odsúdeného k telefónnemu automatu v ústavnom poriadku s ohľadom na zabezpečenie denného režimu a výkon práv diferencovaným spôsobom v zmysle § 12 a 13 zákona. Odsúdenému sa povolí volať najviac piatim osobám, ktoré uvedie vo svojej písomnej žiadosti, z dôvodu prehľadu o zozname volaných osôb a za účelom zabránenia marenia účelu výkonu trestu a takisto z dôvodu technicko-organizačného zabezpečenia telefonovania. Zbor bude oprávnený hovor monitorovať prostredníctvom kamery pevne zabudovanej v telefónnom automate a súčasne sa budú elektronicky zaznamenávať údaje o priebehu hovoru. Záznam môže obsahovať len údaje o volaných telefónnych číslach (účastníckych stanicách), čase a dĺžke hovoru a pretelefonovanej finančnej čiastke.

K bodu 9

Navrhuje sa sprehľadniť prijímanie peňažných prostriedkov a nakladanie s nimi v tom smere, aby odsúdený mohol peňažné prostriedky účtované a evidované na jeho konte použiť len na nákup základných potrieb osobnej hygieny a základných potrieb na korešpondenciu, úhradu pohľadávok, poplatkov a nákup liekov, ak v predchádzajúcom mesiaci neuhradil zrážku na pohľadávky spojené s výkonom väzby a výkonom trestu a pohľadávky ostatných oprávnených.

K bodu 10

Navrhuje sa precíznejšie upraviť prijímanie peňažných prostriedkov a nakladanie s nimi v tom smere, že sa ustanovujú podmienky, za splnenia ktorých môže odsúdený čerpať úložné z čistej pracovnej odmeny a úložné po rozdelení nemocenských dávok a úrazových dávok. Toto čerpanie je možné len vtedy, ak úhrn prevyšuje sumu podľa všeobecných predpisov o životnom minime.

K bodom 11 a 14

Precíznejšie sa upravuje doterajšia právna úprava problematiky rozdelenia dôchodku a rozširuje sa o rozdelenie niektorých dávok sociálneho poistenia. Ustanovuje sa postup ústavu v prípade, ak orgán sociálneho poistenia zašle odsúdenému zvyšok dôchodku a určuje sa percentuálna výška rozdelenia dôchodku na vreckové a zostatok, ktorým je úložné z dôchodku. Ak odsúdenému vznikne nárok na dôchodok v priebehu kalendárneho mesiaca, orgán sociálneho poistenia ústavu poukáže z dôchodku pomernú časť sumy na náhradu trov výkonu trestu. Ustanovuje sa postup v prípade, ak orgán sociálneho poistenia prizná odsúdenému dôchodok so spätnou platnosťou a odsúdený má za toto obdobie na základe výkonu rozhodnutia povinnosť nahradiť trovy výkonu trestu. V prípade, ak vznikne preplatok trov náhrady výkonu trestu z dôchodku, ústav preplatok zašle po prepustení príjemcovi dôchodku.

K bodu 17

Ide o spresnenie textu s prihliadnutím na požiadavku jasnosti a určitosti právneho predpisu. Navrhuje sa, aby povinnosť lekára informovať riaditeľa ústavu o vážnom ochorení alebo zranení odsúdeného, ktoré ohrozuje jeho život alebo zdravie, bola rovnakým spôsobom upravená ako vo výkone väzby. Taktiež doterajšia právna úprava umožňovala postup, ktorý bol odlišný ako úprava v zákone č. 576/2004 Z.z., keď riaditeľ ústavu informoval o skutočnostiach týkajúcich sa vážneho ochorenia alebo zranenia odsúdeného blízku osobu a ak takejto osoby nebolo, tak inú osobu, ktorú určil odsúdený. Takýto postup však nevyplýva zo zákona č. 576/2004 Z.z.. Osoby, ktoré majú právo byť informované o zdravotnom stave odsúdeného podľa citovaného zákona, sa informujú až na základe ich podnetu a nie automaticky.

K bodu 18

Ide o zosúladienie normatívneho textu a terminologické spresnenie s § 11 zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení zákona č. 416/2001 Z. z.

K bodom 19 až 22

Pôvodný text sa rozširuje tak, aby bol v súlade so zákonom o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, pričom odsúdený bude mať povinnosť oznamovať vznik úrazu a ukladá sa právnickej či fyzickej osobe, kde je odsúdený zaradený do práce chrániť zdravie pred úrazmi. Navrhuje sa ustanoviť ako povinnosť odsúdeného nosiť preukaz, ktorý musí mať pri sebe a ktorý má v podmienkach výkonu trestu obdobný charakter ako preukaz totožnosti. Prostredníctvom plastovej identifikačnej karty odsúdený bude vykonávať najmä bezhotovostný nákup v predajni v ústave, bude zabezpečený prehľad o jeho pohybe v ústave a aj mimo neho, najmä v prípade jeho eskortovania, pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, návštevách, telefonovaní a podobne. Preukaz musí obsahovať základné identifikačné znaky odsúdeného, aby nemohol byť zamenený prípadne zneužitý iným odsúdeným. Možnosti využitia preukazu v podmienkach výkonu trestu z tohto pohľadu budú maximálne rôznorodé a širokospektrálne. Strata preukazu bude možné kvalifikovať ako porušenie povinnosti odsúdeného a disciplinárne previnenie, za ktoré bude možné uložiť niektorý z disciplinárnych trestov.

K bodu 23

Precíznejšie sa upravuje postup zboru pri odvádzaní zrážok z pracovnej odmeny odsúdeného. Zbor z hrubej pracovnej odmeny odsúdeného bude vykonávať a odvádzat' zrážky, pričom zo zostatku, ktorý bude predstavovať čistá pracovná odmena, sa budú

vykonávať zrážky na výživné na osoby, voči ktorým bude mať odsúdený vyživovaciu povinnosť vrátane príspevku na úhradu nákladov pri starostlivosti o dieťa v ústavnej alebo ochrannej výchove. Zrážka sa bude rozdeľovať rovnakým dielom na výživné každého oprávneného, trovy výkonu trestu u odsúdeného (tzv. „udržiavacie trovy“), pričom sa bude rozlišovať, či pôjde o prípad bez vyživovacej povinnosti alebo s vyživovacou povinnosťou. V prípade pohľadávok sa bude tiež rozlišovať, či pôjde o pohľadávky na základe rozhodnutia nariadeného riaditeľom ústavu voči odsúdenému a pohľadávky ostatných oprávnených. Súčasne sa navrhuje určiť rozsah zrážok. Po vykonaní zrážok sa zostatok čistej pracovnej odmeny rozdelí na úložné, ktoré bude slúžiť odsúdenému na vykonávanie potrebných finančných operácií po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a vreckové, ktoré bude určené na uspokojovanie osobných potrieb odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody. Ak výška čistej pracovnej odmeny bude nižšia ako 5 % zo sumy predstavujúcej životné minimum, ďalšie zrážky sa nebudú vykonávať. Čo sa týka poradia zrážok, bude rozhodujúci deň, kedy bolo ústavu doručené nariadenie výkonu rozhodnutia súdom alebo exekučný príkaz. Ak bude mať niekoľko pohľadávok rovnaké poradie a ak zrážka nebude stačiť na ich úplné uspokojenie, uspokojia sa pomerne. Ak bol odsúdený premiestnený do iného ústavu, tento ústav preberá výkon rozhodnutia zrážkami z jeho čistej pracovnej odmeny a premiestnenie odsúdeného do iného ústavu sa nebude považovať za zmenu platiteľa mzdy.

K bodom 24, 26, 27, 29 a 30

Navrhuje sa zrušiť disciplinárnu odmenu zvýšenie vreckového až o jednu tretinu na dobu až troch kalendárnych mesiacov, disciplinárne tresty zníženie vreckového až o jednu tretinu na dobu až troch kalendárnych mesiacov, zákaz sledovať televíziu okrem hlavných spravodajských a vybraných vzdelávacích programov až na dobu troch mesiacov z dôvodu, že ich efektívnosť využitia a aplikácia v praxi je minimálna alebo žiadna.

K bodom 25, 28 a 31

Ide o spresnenie textu s prihliadnutím na požiadavku jasnosti a určitosti právneho predpisu, zosúladienie normatívneho textu a terminologické spresnenie so zákonom Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a odstránenie nepriamej novelizácie citovaného zákona o priestupkoch a rozlíšenie postupu pri disciplinárnom previnení a postupu, ak sa odsúdený dopustí konania, ktoré má znaky priestupku.

K bodom 32 a 33

Navrhuje sa, aby o zhabaní veci rozhodoval riaditeľ ústavu, a aby proti rozhodnutiu o zhabaní veci odsúdený a osoba, ktorej sa rozhodnutie o zhabaní veci priamo týka, disponovali právom do troch dní odo dňa oznámenia rozhodnutia podať sťažnosť, ktorá bude mať odkladný účinok.

K bodom 34 až 41 a 50

Pri disciplinárnom konaní za disciplinárne previnenie sa navrhuje upustiť od postupu podľa Správneho poriadku a konanie upraviť tak, aby sa postupovalo zjednodušeným, zrýchleným, avšak racionálnym a efektívnym spôsobom a postupom, bez zbytočnej administratívnej náročnosti. Navrhovaný postup poskytuje dostatočné záruky, aby konanie vo veci ukladania disciplinárnych trestov za disciplinárne previnenia a priestupky bolo spravodlivé a objektívne.

K bodu 42

Navrhuje sa ustanoviť, aby o prijatí cudzinca do výkonu trestu odňatia slobody ústav informoval príslušný konzulárny úrad štátu len v takom prípade, ak o to cudzinec požiada. V praxi sa vyskytli prípady, keď odsúdený cudzinec mal výhrady k tomu, aby bola o jeho uväznení informovaná iná osoba.

K bodu 43

Navrhuje sa zrušiť osobitný oddiel. Vzhľadom na počet odsúdených, u ktorých sa predpokladá umiestnenie do osobitných oddielov sú predpokladané finančné prostriedky potrebné na ich zriadenie neúmerne. V súčasnosti ustanovené zmiernenia sú neprimerané povahy trestnej činnosti, ktorej páchatelia sa majú v uvedenom oddiele umiestňovať a stanovené zaobchádzanie s nimi je v rozpore s účelom výkonu trestu, napríklad nie je možné zabezpečiť ochranu spoločnosti v prípadoch, keď sa takémuto odsúdenému umožní pohyb mimo ústavu.

K bodu 45

Ustanovuje sa, že ak odsúdenému, ktorý nemá peňažné prostriedky bola poskytnutá zdravotná starostlivosť a z rozpočtu ústavu mu nebol poskytnutý nenávratný peňažný príspevok, bude povinný na základe rozhodnutia riaditeľa ústavu nahradiť ju.

K bodom 46 a 53

Ustanovuje sa, že trovy spojené s výkonom trestu a sumy určené na náhradu škody na majetku štátu v správe ústavu možno odpustiť odsúdenému, ktorý bol vyhostený alebo vydaný do cudziny a ďalšie prípady, kedy možno upustiť od vymáhania pohľadávky. Pôjde najmä o prípady, kedy ďalšie vymáhanie trov spojených s výkonom trestu a súm určených na náhradu škody na majetku štátu v správe ústavu by bolo neúčelné a ne hospodárne. V aplikačne praxi často dochádzalo k situácii, keď náklady spojené s vymáhaním trov boli vyššie ako samotná suma, ktorá bola predmetom vymáhania; v takomto prípade išlo jednoznačne o neúčelné a ne hospodárne vymáhanie trov a súm. Ak však odsúdený zomrel, bude sa postupovať podľa Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na praktickú aplikáciu ustanovenia § 56 ods.2 je potrebné, aby sa presne upravil proces odpustenia pohľadávky z dôvodu vyhostenia alebo vydania odsúdeného do cudziny, aby bolo jasne definované, že v tomto smere sa na odpustenie pohľadávky nevzťahujú ustanovenia zákona o správe majetku štátu a že je potrebné vydať o odpustení rozhodnutie s presne špecifikovanými náležitosťami.

K bodom 47

Vzhľadom na možné pochybnosti v súvislosti s použitím legislatívnej skratky v § 5 pre ústav a nemocnicu je potrebné jednoznačne ustanoviť, že, zákon sa vzťahuje aj na nemocnicu pre obvinených a odsúdených, ktorá má charakter špecifického zdravotníckeho zariadenia a je právnickou osobou. Ide o spresnenie textu s prihliadnutím na požiadavku jasnosti a určitosti právneho predpisu.

K bodu 48

Upúšťa sa od požiadavky, aby bol odsúdený povinný preukazovať príbuzenský vzťah k blízkej osobe úradným dokladom, ktorý by musel mať navyše overovaciu doložku. Navrhovanou úpravou sa zjednoduší napr. postup v súvislosti s uplatnením práva odsúdeného na návštevu a jej realizáciu.

K bodu 49

Zdôrazňuje sa požiadavka, aby pri kontakte masovokomunikačných prostriedkov s odsúdeným sa jednoznačne postupovalo v súlade so zákonom č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov a tiež spôsobom, ktorý nebude narušať účel výkonu trestu odňatia slobody. Pôjde predovšetkým o tie ustanovenia citovaného zákona, kde manipulácia s osobnými údajmi odsúdeného bude možná len na základe jeho súhlasu. V tomto zmysle je potrebné postupovať aj v súvislosti s aplikáciou aj ďalších porovnateľných zákonov, predovšetkým zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V neposlednom rade bude potrebné zdôrazniť aj účel výkonu trestu odňatia slobody, ktorého ohrozenie, neplnenie alebo narušenie bude závažným zásahom aj z hľadiska plnenia cieľov zaobchádzania s odsúdeným a jeho resocializácie.

K bodu 50

Navrhuje sa vypustiť podmienku, aby odoberanie fyzických, fyziognomických a biologických identifikačných znakov sa vykonávalo v stredisku psychodiagnostickej a konzultačnej činnosti. Uvedené znaky zbor neodoberá v takýchto strediskách, ale v zdravotníckych strediskách v ústavoch, v strediskách sa vykonáva psychologické vyšetrenie osobnosti odsúdeného. Ide o spresnenie textu s prihliadnutím na požiadavku jasnosti a určitosti právneho predpisu.

K bodu 53

Navrhuje sa precíznejšie upraviť splnomocňujúce ustanovenie tak, aby príslušné vykonávacie predpisy mohli byť vydané v súlade so zákonom a neboli nad jeho rámec. Ide predovšetkým o tie ustanovenia, na základe ktorých je potrebné vydať vyhlášku upravujúcu výšku a náhradu škody na majetku štátu v správe ústavu, zrážky na úhradu zavinených trov, zvýšených trov výkonu trestu odňatia slobody odsúdených, zrážky na úhradu trov výkonu trestu odňatia slobody, zrážky z čistej pracovnej odmeny, nemocenské dávky a úrazové dávky, rozdeľovanie dôchodkov odsúdených a podmienky financovania a vykonávania činností zameraných na zaraďovanie odsúdených do práce.

K Čl. II

Navrhuje sa, aby zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2008.